

Зміст П. к. визначається нормативними вимогами освітніх програм і регулюється відповідними освітніми нормативними документами й розпорядчими актами. Види, форми й методи контролю визначаються дидактичними завданнями його проведення (див.: Контроль успішності в закладі загальної середньої освіти).

П. к. як одна з функцій управління закладом загальної середньої освіти забезпечує всебічне вивчення й аналіз функціонування його та є одним із засобів зворотного зв'язку в процесі планування, організації й регулювання діяльності закладу, що передбачає збір інформації про хід і результати провадження освітнього процесу та оприлюднення результатів аналізу її з метою прийняття ефективних управлінських рішень щодо удосконалення цього процесу й забезпечення стабільності та результативної діяльності закладу освіти. Такий П. к. передбачає аналіз відповідності провадження освітнього процесу на усіх рівнях прийнятим управлінським рішенням, що регламентуються розпорядчими актами – програмами, стандартами, планами, інструкціями, рекомендаціями, наказами тощо.

Лит.: 1. Белікова В. В. Управління навчальним закладом: контроль в системі освіти: навч.-метод. посіб. Харків: Вид-во УПА, 2006. 290 с. 2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посіб. Київ, 2007. 608 с. URL: http://pidruchniki.ws/12570107/pedagogika/pedagogika_-_moysyuk_ny_e. 3. Онішків З. М. Основи управління закладом загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 192 с. 4. Практика управління закладом освіти: щомісячний спеціалізований журнал. URL: <http://m.edirshkoly.mcfr.ua>.

А. В. Гривко

ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ (ПМУ) – музей історії освіти в Києві. Створений відповідно до Положення про пед. музей при управлінні Київського навч. округу від 23 серпня 1901. У 1912 р. для музею побудоване спеціальне приміщення на вул. Володимирській (арх. П. Альошин). З того часу в офіційних документах фігурує як Пед. музей ім. цесаревича Олексія. Мав колекцію наочних посібників, предметів шкільної архітектури, гігієни і фізичного виховання; пед. бібліотеку; з 1907 р. – зразковий фізичний кабінет;

рідкісні колекції метеликів, жуків і мінералів, що потребували спеціальних умов експонування і зберігання. У музеї були альбом креслень і моделей, вітрини з ручної праці. У 1917–1918 рр. у будинку Пед. музею працювала Центральна Рада (22 січня 1918 р. тут було прийнято 4-й Універсал, яким проголошено створення незалежної держави – Україна), навесні та восени 1917 р. у великій конференц-залі проведено I та II Всеукр. з'їзди вчителів, у листопаді 1917 р. засновано Укр. пед. академію, а у жовтні 1918 р. – Укр. народний ун-т. Директорами музею в різний час були відомі педагоги і вчені: О. Музиченко (1912–1913), М. Стороженко (1913), С. Слесаревський (1915), В. Науменко (1917), О. Грушевський (1917–1918). В 1921 р. у будинку Пед. музею було розміщено Пролетарський музей, потім – Музей революції та історії партії (1924). У 1938 р. тут почав працювати Музей Леніна. Перед цим (1937–1938) будинок було добудовано за проектом П. Альошина. Таким чином, Пед. музей було ліквідовано. Питання про відродження музею знову постало у післявоєнні роки. З 1948 р. в Києві почала діяти Республіканська пед. виставка, участь в організації якої взяли міністр освіти УРСР П. Тичина, відомі вчені-педагоги С. Чавдаров, О. Астряб, Т. Бугайко, М. Грищенко та ін. У 1977 р., в результаті реорганізації пед. виставки, було створено спочатку сектор пед. та шкільних музеїв, а потім Педагогічний музей УРСР у складі Наук.-дослідного ін-ту педагогіки. Відповідно до постанови Ради Міністрів УРСР № 172 від 18.04.1983 р. в м. Києві було створено Республіканський пед. музей у віданні Пед. товариства УРСР. Розміщено музей у приміщенні Київського міського будинку вчителя по вул. Володимирській, 57 (пам'ятка історії «Будинок Педагогічного музею», у якому працювала Українська Центральна Рада (поч. ХХ ст.)). Згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 335 від 16.06.1992 р. музей увійшов до складу Нац. академії пед. наук України.

Місія сучасного ПМУ – збереження, вивчення, наук. інтерпретація та презентація історії та сучасного стану вітчизняної освіти та пед. думки. Фонд музею станом на 31.12.2018 р. становив близько 47 тис. одиниць зберігання: 36 тис. од. – основний фонд, 11 тис. од. – наук.-допоміжний фонд. З основного фонду виокремлено наук. об'єкт «Колекція стародруків Педагогічного музею України», що становить нац. надбання: понад 4000 од.

зберігання – рукописи, стародруки, рідкісні видання 1477–1923 рр.

Експозиція музею охоплює період з найдавніших часів до 1945 р. і розповідає музейними засобами про розвиток освіти та пед. думки в Україні в зазначений період. Планується продовжити експозицію до сьогодення. Провідним напрямом діяльності музею є наук.-дослідна робота, результати якої – підґрунтя інших напрямів діяльності: наук.-фондової, наук.-експозиційної, культурно-освітньої. З 2017 р. складовою зазначених напрямів роботи є музейна інклюзія – процес активного включення в соціальне життя всіх категорій громадян незалежно від їх фізичних чи ментальних особливостей. Останнім часом активно розвивається впровадження цифрових технологій в діяльність музею, що виявляється у створенні та підтримці офіційного музейного сайту, оцифруванні музейних фондів та застосуванні цифрових технологій у експозиціях та на тимчасових виставках. Щорічно музей відвідують близько 20 тис. осіб.

Лит.: 1. Тимошенко І. Е. К устрою Педагогического музея при управлении Киевским учебным округом. Киев, 1902. 2. Тригубенко В. Педагогічний музей України вчора і сьогодні // Початкова школа. 1995. № 2. 3. Міхно О. Амбітний проект: Педагогічному музею України – 110 років // Освіта. 2012. № 46–47. 4. Міхно О., Малюга В. Створення у Києві Педагогічного музею імені цесаревича Олексія // Шлях освіти. 2012. № 4. 5. Міхно О. Педагогічні скарби України // Наука і суспільство. 2015. № 1–2.

О. П. Міхно

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПАТРОНАЖ – спосіб організації освітнього процесу пед. працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.

П. п. – форма, передбачена для учнів, які за станом здоров'я не можуть відвідувати школу щодня, перебувають на стаціонарному лікуванні у закладах охорони здоров'я або потребують навчання біля лікарняного ліжка. Також вона пристосована до потреб учнів, що здобувають початкову та базову освіту у школах сільської місцевості, в яких через

малокомплектність (менше 5 учнів на клас) не може бути організоване навчання у закладі.

П. п. передбачає індивідуальний супровід вчителя для конкретного учня. Водночас велика увага приділяється самостійному опрацюванню матеріалу дитиною. За такого навчання важливим є партнерство між учнем, вчителем та батьками, адже вони мають спільно визначити інтенсивність та результативність навчання.

Нормативно-правовими нормами чітко визначено, що П. п. може бути організований для осіб, які: 1) здобувають початкову, базову середню освіту та проживають у селах і селищах (коли кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше 5 осіб); 2) за станом здоров'я (у тому числі особи з особливими освітніми потребами, інвалідністю) не можуть відвідувати заклад освіти, за умови, що вони: знаходяться на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я та не можуть відвідувати навч. заняття в класах, створених безпосередньо в закладах охорони здоров'я, у зв'язку із чим організація освітнього процесу здійснюється біля їх лікарняного ліжка відповідно до законодавства; проходять медичну реабілітацію; потребують паліативної допомоги; мають хвороби шкіри та підшкірної клітковини, що призводять до ризику інфікування (епідермоліз бульозний, важкі форми atopічного дерматиту, вроджений іхтіоз); мають тяжкі психічні розлади; мають захворювання, що супроводжуються лабораторно підтвердженою імуносупресією (патологічною – пов'язаною з онкологічними або іншими захворюваннями; штучною – у разі прийому лікарських засобів, що призводять до лейкопенії, зниження інтенсивності фагоцитозу тощо); мають інші захворювання, що перешкоджають здобуттю освіти за денною формою; 3) тримаються під вартою або засуджені до позбавлення волі на певний строк і для них організовується здобуття освіти відповідно до законодавства (коли кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше 5 осіб).

П. п. організовується для осіб віком до 18 років (за винятком випадків, коли тривалість здобуття освіти осіб з особливими освітніми потребами була подовжена відповідно до законодавства).

Здобуття освіти за формою П. п. передбачає надання освітніх послуг відповідно до потреб дитини та у формі, яка найбільш відповідає стану дитини та її індивідуальним можливостям; забезпечення освітнього процесу необхідними засобами навчання